

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Origenis Commentariorum In Evangelium Secundum Matthæum Tomus
Decimus Quartus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

A enim eo penetrandi facultate pollent,
quemadmodum Petrus, ut alligent vel
solvant in omnibus cœlis. Quo præstan-
tior ergo fuerit qui alligat, eo felicior qui
fuerit solutus, cum in omnibus plane cœ-
lis solutus sit.

COMMENTARIORUM

IN EVANGELIUM

SECUNDUM MATTHÆUM

TOMUS DECIMUS QUARTUS.

B Terum dico vobis, quia si duò ex vobis con-
senserint super terram, de omni re, quam-
cumque petierint, fiet illis. Symphoniz vocabu-
lum musicis præcipue vocum concen-
tibus tribuitur. Et quidem in musicis
soni sonis alii consoni; alii dissoni; no-
men autem illud rebus musicis attributum
callet Evangelica Scriptura hoc loco:
Audivit symphoniam & chorum; nam pro-
pter oram ex penitentia Symphoniam
filii cum patre, qui postquam perierat, in-
ventus est; ad oblectandam domum sym-
phoniam audiri decebat. Nomen autem
symphoniz impio Laban ignorabile fuit;
ubi ipse alloquens Iacob ait: *Si nuntiasses*
mihi; profectus fuisset te conguado, &
cranticis, & tympanis, & cisbaris. Ejusmodi
autem symphoniz simile est quod secundo
Regum scriptum extat, quando videlicet
fratres Abinadab ibant ante arcam; *David*. 2. Reg. 6.
autem & ipsius pueri ludebant coram Domino 4. 5.
in organis arte paratis in virtute, & in canti-
tis; organa enim parata in virtute & can-
ticis symphoniam in se musicam contine-
bant; quæ tali virtute pollet, ut duobus
solummodo rem quamlibet à Patre quin
cælis est cum symphonia & concentu
ad divinam & spiritualemente Musicam precan-
do flagitantibus, postulata his Pater an-
nuat qui consentiendo supra terram ea pos-
tularaverint, quæ rogallent ii qui antedi-
ctam symphoniam simul edidissent; quod
novum dictum est & mirabile. Sic ego quo-
que verba hæc Apostoli interpretor: *Nō* 1. Cor. 7. 1.
lite fraudare invicem, nisi forte ex consensu
ad tempus, ut vacetis orationi. Quoniam
enim harmoniz vocabulum is qui secun-
dum Deum connubio junguntur in quo-
dam Proverbiorum loco tribuitur, qui sic
habet: *Domum & substantiam dividunt pa-* Prov. 19.

B Terum dico vobis, quia si duò ex vobis con-
senserint super terram, de omni re, quam-
cumque petierint, fiet illis. Symphoniz vocabu-
lum musicis præcipue vocum concen-
tibus tribuitur. Et quidem in musicis
soni sonis alii consoni; alii dissoni; no-
men autem illud rebus musicis attributum
callet Evangelica Scriptura hoc loco:
Audivit symphoniam & chorum; nam pro-
pter oram ex penitentia Symphoniam
filii cum patre, qui postquam perierat, in-
ventus est; ad oblectandam domum sym-
phoniam audiri decebat. Nomen autem
symphoniz impio Laban ignorabile fuit;
ubi ipse alloquens Iacob ait: *Si nuntiasses*
mihi; profectus fuisset te conguado, &
cranticis, & tympanis, & cisbaris. Ejusmodi
autem symphoniz simile est quod secundo
Regum scriptum extat, quando videlicet
fratres Abinadab ibant ante arcam; *David*. 2. Reg. 6.
autem & ipsius pueri ludebant coram Domino 4. 5.
in organis arte paratis in virtute, & in canti-
tis; organa enim parata in virtute & can-
ticis symphoniam in se musicam contine-
bant; quæ tali virtute pollet, ut duobus
solummodo rem quamlibet à Patre quin
cælis est cum symphonia & concentu
ad divinam & spiritualemente Musicam precan-
do flagitantibus, postulata his Pater an-
nuat qui consentiendo supra terram ea pos-
tularaverint, quæ rogallent ii qui antedi-
ctam symphoniam simul edidissent; quod
novum dictum est & mirabile. Sic ego quo-
que verba hæc Apostoli interpretor: *Nō* 1. Cor. 7. 1.
lite fraudare invicem, nisi forte ex consensu
ad tempus, ut vacetis orationi. Quoniam
enim harmoniz vocabulum is qui secun-
dum Deum connubio junguntur in quo-
dam Proverbiorum loco tribuitur, qui sic
habet: *Domum & substantiam dividunt pa-* Prov. 19.

14.
 πατέρες πάντες, ἡμεῖς. ὁ θεὸς
 Π π ires

διπλῶς ἐστὶν ἡ φράσις ὅτι χρεῖς, ἀλλὰ ὡς ἐν
 αὐτοῖς ῥησάμεθα, ὡν καὶ ἁλουργοὶ συνήγοντο
 μηδὲν παλαιὸν πάλματες συντῆ δυνάμει
 κυρτοῖς ἡσὶ χρεῖς, ἵνα μὴ κενὰ λήλῃς δακνῶσι,
 καὶ καταδύσων, ὡς ἔστω ἀλλήλων αὐτὰς δυνά-
 μεις ἀναλίσκῃ γὰρ διαφανία, ὥς περ συνά-
 γῃ ἡ συμφωνία, ἡ χρεῖς τὸν ἐν μέσῳ τῷ συμφω-
 νιστῶν μόνον γινόμενον ὅσον ἔστι. Ἐκ κυρίας γὰρ ἐν
 δύο ὄγκοις γίνεῃ ἡ συμφωνία, πῶς ὁνομασεν
 ὁδοπολὺ, καταπορμὸς αὐτῶς νοός κτ' ὡς
 ἀδύναμα ἔχον νανορημύδι, κτ' αὐτὴ γινώ-
 σκεται, κτ' ὁμοίως βιοῦναι, ἔστω δύο ἡμῶν συμ-
 φωνιστῶν ἐπὶ τῇ γῆς, ὡς πάντος περὶ γμα-
 τὸς ἔστω αἰτήσων, γήματα αὐτοῖς ὡς πα-
 τερὶς ἡσὶ τῶν ἐν τοῖς ἔξω τοῖς, δηλονότι ὅπως ἔγινε
 ὡς τῶν ἐν ἔξω τοῖς πατέρων ὡς πάντος περὶ γμα-
 τὸς ἔστω αἰτήσων, ἐκείναι δὲ δύο σωματικῶς
 ἔστω ἐπὶ τῇ γῆς. καὶ ἐστὶ αἴτιον ἡμῶν ἐστὶ μὴ
 ἐπαινεῖς διχρημύς, τ' μὴ συμφωνεῖν ἡμᾶς
 ἀλλήλους ἐπὶ τῇ γῆς, μήτε δόμασι, μήτε βίῳ
 ἐπὶ καὶ ἐπὶ σῶμα ἐστὶν χρεῖς, καὶ ἐστὶ ὁδοός
 τῇ μετὰ ἑαυτὸν αὐτῶν ἐν τῷ σωματικῷ, ἐκ
 αὐτῶν ἑαυτὸν ὡς ἀλλήλων ὡς μέλας, ὡς συμ-
 φωνιστῶν ἀλλήλους, καὶ πάσων τῶν ἐνός μὴ
 μέλας συμπαρῆ πάντων, ὁδοῦ ἔστω μέλας
 ἐπὶ φέλομεν αἰετὶν τῷ δὲ τῷ θείας μεσικῆς
 συμφωνίας, ἵνα συναγομένων ἡμῶν ἐς τὸ ὄνο-
 ματὸς χρεῖς, χρεῖς ὅτι ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸ ἐστὶ
 ἐστὶ καὶ τῶν ἐστὶ ὡς φάσις, καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν
 ὡς αὐτὸν ἐν, ὡς τῶν δύο καὶ τεσσάρων ἐστὶ
 συμφωνεῖν ὡς κοινότερον νοούμενον
 ὡς ἡ καὶ ἄλλης διηρησις αὐτῶν μετὰ ἡμῶν
 ἐστὶ τῇ τῶν ἡμῶν, ὡς περὶ τῶν ἀγνῶτων
 καὶ καθαρῶν τὰς γεγαμμένους. δύο γὰρ ἐστὶ
 βέλεια, φησὶν λόγῳ συμφωνεῖν ἐπὶ τῇ γῆς,
 αὐτὰς ἐν γυνάμ νοητόν, ἐν συμφωνίας ὁδοῦ
 ἐστὶ τὰς ἀλλήλους σωματικῆς οἰμίας, ἵνα
 ὡς αὐτὸν τῶν ὡς ἐστὶ, ὅτε ὡς ἐστὶ ὡς ἐστὶ
 ὡς πάντος περὶ γματὸς ἔστω αἰτήσων, λή-
 ψοντα, γινόμενα αὐτοῖς τῶν δὲ τῶν συμφω-
 νίας αἰτήματῶν ὡς τῶν ἐν ἔξω τοῖς πα-
 τερὶς ἡσὶ χρεῖς. ὡς οἰκεῖ ἡμῶν διηρησις αὐ-
 τῶν δὲ αὐτὸν ποιεῖ γάμας, ἀλλ' ἐπὶ συμ-
 φωνίας ὡς περὶ πῶν. ὡς ἐπὶ ἑτέρῳ μὲν βέλεια
 καὶ αὐτὸν, ὅς ἑτέρῳ μὴ βέλεια, ὡς αὐτῶν
 ἐστὶ γυνάμ νοητόν τῇ μὴ ἐστὶν ἡ μὴ δυνάμει
 ἐστὶ βέλεια, ὡς δυνάμει τ' ὡς ἐστὶν,
 ὡς αὐτὸν ἔχον αἰσθητόν, ὡς πάντος
 περὶ γματὸς, ὡς αἰτήσωντα, γινόμενα αὐ-
 τοῖς ὡς τῶν ἐν ἔξω τοῖς πατέρων ἡσὶ χρεῖ-

A *dem Ium Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cepha, ego autem Christi*, sed inter ipsos erant schismata, quibus dissipatis, una cum Pauli Spiritu, in virtute Domini Iesu Christi, consociabantur, nec se amplius morderent & comederent; ita ut vicissim alius ab alio confunderentur; confusum enim & atterit discordia, quemadmodum corradit & accumulat concordia, & Filii Dei capax est, qui in medio consentientium duntaxat reperitur. Ac sunt duogeneralia, in quibus proprie concordia existit, consensus, cum eadem habentur animo sententiae; & ejusdem voluntatis consensio, cum par est utrobique & similis vitae tenor. Quod si *duobus ex nobis consentientibus super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à Patre Iesu, qui in caelis est*, quotiescunque à Patre qui in caelis est postulata quaelibet non impetran-
tur, duos illic super terram non consensisse percipitum est; & cur votis ac precibus non potiamur illud in causa esse, quod neque opinionibus, neque vitae instituto simul consentiamus. Præterea vero si corpus sumus Christi, & *Posuit Deus membra unumquodque eorum in corpore, ut pro invicem solliciti sint membra, & sibi invicem consentiant: Et si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra; sive gloriatur unum membrum, congaudeant, exerce-
nda nobis est symphonia quæ à divina musica oritur, ut cum in nomine Christi fuerimus congregati, in medio nostrum sit Christus, qui Dei Verbum est; & Dei sapientia, ipsiusque virtus. Atque hæc quidem de his duobus, tribusvè diximus, quoad consentiendum invicem hortatur Verbum, prout in sensum trahi possunt tritum ac pervulgatum magis: nunc autem aliam explicationem aggrediamur, quam ante nos quispiam protulit, ad castitatem & munditiem connubio junctos adhortans; duos enim hos, quos super terram consentire vult Verbum, virum & mulierem intelligi debere docet, ex consensu sese corporeo congressu frandantes, ut vacent orationi, quando scilicet orantes de omni re quamcunque petierint, impetrabunt; quum nutu Patris Iesu Christi qui in caelis est propter talem consensum votorum compotes fient. Videtur autem nobis hæc expositio non conjugii dissolutionem, sed ad mutuum consensum exhortationem continere; adeo ut si alter quidem caste agere velit, nolit vero alter, & propterea qui id quod melius est & voluerit & potuerit, in illius voluntatem concesserit qui idem vel noluerit vel non potuerit, id non consequetur uterque, ut quamcunque rem postulaverint, ea illis à Patre Iesu Christi qui in caelis est, con-*

νεστε οὐ λυπηθέντες σὺν δούλοις, καὶ δασαφύ-
 σκτες τὰ κυρία πάντα τὰ ἡρόνυμα, καὶ τίνες
 ὁ βασιανταῖς οὐ παρεδίδη οὐκ φυλακῇ τὸν
 σὺν δούλῳ βαλὼν, καὶ πῶς ἀπέδωκε ἀδωδο-
 θεὶς τοῖς βασιανταῖς πάντ' ὁ φιλῶν, ὡς μη-
 δὲ οὐ φείδεν ἐπ' ἐκός, καὶ ἄλλα πνὸς δυνάμει
 ἀν' ἑαυτοῦ ἔξ' ἐκαστοῦ ἀποδοῦναι τὰ
 λόγων, ὡς τὴν διήγησιν ἐπὶ τὴν ἐρμηνείαν μετίζο-
 να ἢ καὶ ἀνθρώπων ἐν αὐτοῖς, καὶ δεομένην
 πνὸς ματ' ἡμεῖς τὰ ἐπὶ τὸν αὐτὸν ὡς εἶ-
 πει ὁ χριστὸς νοηθῇ, ὡς γὰρ εἶδεν οὐδὲν ἀνθρώπων
 τὰ εἶδη ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὸ πνὸς ματ' ἐν αὐτοῖς.
 καὶ εἶδεν οὐδὲ τὰ εἶδη, εἰ μὴ τὸ πνὸς ματ' ἔ-
 ρει. ὅπως εἶδεν οὐδὲ μὴ τὸν θεὸν τὰ ἑαυτοῦ
 καὶ ἐλεγε τὴν ἐν παροιμίᾳ, καὶ ἀδωδο-
 λῶς, εἰ μὴ τὸ χριστὸς πνὸς ματ', ὅς ὁ μετεχων
 μόνον καθὼς χριστὸς ἐστὶ πνὸς ματ', ἀλλὰ καὶ καθὼς
 χριστὸς ὡς ὁφείας, ὡς λόγος, θεοῦ ἑαυτοῦ ἀν' ἑαυτοῦ
 καὶ τὸν αὐτὸν ἀποκαλυφθῆναι. ἀλλὰ ἀδω-
 δὲ τὸ ἀνθρώπων διήγησας, ὅτι ἐπαγγελόμεθα
 μὴ εἶναι ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἀπὸ χριστοῦ, ὅς ἐστι
 ὁφείας, ὅτι ἐκείνου ἀποκαλυφθῆναι τὰ ἐν τῇ πα-
 ραβολῇ διηγεμένη. πότερον γὰρ ὡς τε ἑαυτοῦ
 * c. 2. γὰρ οὐδὲν αὐτὸ τοιαῦτα * τῇ γραφῇ, ἢ μὴ, θεὸς
 ἀν' ἑαυτοῦ ἐν χριστῷ ποιῶν τὸν θεὸν
 αὐτοῦ, μόνον ἐάν δοθῇ ἐπὶ τῇ τῶν οὐκ ἀπὸ
 πνὸς ματ' ἀδωδοῦναι λόγος ὁφείας ἀπὸ τῆς
 εἶδος, καὶ τὸ πνὸς ματ' ἀπὸ χριστοῦ ὡς ὁφείας
 ὡς ὁφείας ὡς ὁφείας, ἢ ἐκαστοῦ τῶν ἐκείνων,
 ἐπὶ τῇ εἰς ἑαυτοῦ ὡς ὁφείας τῶν ἐκείνων, ἐπὶ τῇ
 οὐκ ἐκείνων, πῶς λέγειν ἢ τὸν ὡς ὁφείας;
 αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῶν ἐκείνων, ἐπὶ τῇ
 πῶς αὐτὸς ἐστὶν ἡ αὐτοῦ ὁφείας, ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ὁφείας
 ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ὁφείας, ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ὁφείας, ἐπὶ τῇ
 βασιλείᾳ ὅτι τὸν κατὰ πνὸς ματ', εἶδος ὡς ὁφείας
 ἀλλὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τῆς ὡς ὁφείας
 ἐκείνοι καὶ ζητῆς τὸ αὐτὸ ἐστὶν ἡ βασιλεία
 τῶν ἐκείνων, δυνάμει λέγειν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ χρι-
 στὸς, καθὼς αὐτοῦ βασιλεία ἐστὶ, βασιλεύων καθὼς
 ἐκείνου ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἐκείνου βασιλευμένους ἐν τῇ
 σῶματι τῶν ἐκείνων ἐπὶ τῇ ἐκείνων αὐτοῦ καὶ ἐάν
 λέγῃ βασιλεύων καθὼς ἐκείνου ἀπὸ τῆς ἐκείνου αὐτοῦ
 τῶν ἐκείνων τῶν ἐκείνων, βασιλεύων ἢ δικαιοσύνη ἐστὶ,
 ἐπὶ τῇ ὁφείας, ἐπὶ τῇ ἀλήθειᾳ, ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ὁφείας
 ἐπὶ τῇ ὁφείας, διὰ τὸ φορεῖν τὴν ἐκείνου τῶν ἐκείνων
 ἐπὶ τῇ ἐκείνων, καὶ πᾶσι δυνάμει, εἶτε ἀγγελ-
 κῶς, εἶτε τῇ λαοῦ ὡς ὁφείας, ἐπὶ τῇ ἐκείνων ἐν τῇ
 τῇ ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκείνων ἀγγέλων, ἐπὶ

Acta facta fuerat; quinam verò conserui
 moerore affecti sunt, & hero suo quacun-
 que acta fuerant, aperuerunt; & quinam
 tortores quibus traditus est qui conseruam
 in carcerem detrulerat; quaque ratione
 tortoribus traditus omne debitum rescrip-
 serit, ita ut omni alieno ære plane liber
 esset. Multa præterea his addi posse ab eo
 qui inquirendi peritior sit, verisimile est,
 quorum explanationem & interpretatio-
 nem humanas vires superare, & Christi,
 qui ea protulit, Spiritu indigere arbitror,
 ut quomodo dicta sunt, ita intelligantur;
 quemadmodum enim nemo hominum scit
 que sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in
 ipso est, & que Dei sunt, nemo cognovit, nisi
 spiritus Dei, ita quæ Christus in prover-
 biis & parabolis locutus est, post Deum
 nemo novit, præter Spiritum Christi; cu-
 jus qui fuerit particeps, non tantum qua-
 tenus Christi Spiritus est, sed quatenus
 Christi ut Sapientia, ut Verbi, is quæ sibi
 super hoc loco aperta fuerint & relecta
 animo contemplari poterit. At quoad
 expositionem hanc sublimem pertinet,
 non spondemus quidem, neque certe de-
 speramus, Christi ope adjuti, qui Dei Sa-
 pientia est, assequi quæ in Parabola decla-
 rantur: an ita vero ut ea etiam Scripturæ
 huic subiciantur, nec ne, suggerat nobis
 Deus in Christo, ut quod sibi placitum est
 duntaxat facimus; detur modo, horum
 gratia, sermo sapientia qui per Spiritum
 datur a Deo, & sermo scientia qui secun-
 dum Spiritum subministratur. Assimilatum
 est, inquit, regnum celorum & cætera: si
 Regi tali, taliave agenti assimilatum est,
 quidnam illud esse dicendum est, nisi Fi-
 lium Dei; ipse enim celorum Rex est, &
 quemadmodum is ipsa sapientia est, &
 ipsa iustitia, & ipsa veritas, an non pari ra-
 tione & ipsum regnum est? Regnum est
 autem non in aliquem ex inferioribus, ne-
 que in superiorum partem, sed in supe-
 riora omnia, quæ Cæli nuncupata sunt.
 Quod si & illud discutias: Illorum est re-
 gnum celorum, illorum regnum esse Chri-
 stum dicere potes, quatenus ipsum re-
 gnum est, imperium obtinens in unam-
 quamque ejus cogitationem, qui jam non
 amplius imperio subditus est peccati, quod
 in eorum corpore mortali regnat qui se se
 huic subjecerunt: & cum dico, in unam-
 quamque ejus cogitationem imperium
 obtinens, tale quippiam significatum vo-
 lo, quatenus iustitia est, & sapientia, & ve-
 ritas, & reliquæ virtutes, imperium in eum
 exercens qui cælum effectus est, imagi-
 nem ejus gerendo qui in cælo est; &
 in omnem potestatem sive Angelicam, si-
 ve reliquorum quorumlibet qui non in
 hoc solum sæculo, sed & in futuro sancti
 appel-

1 Cor. 2. 11.

1 Cor. 2. 8.

Matth. 5. 3.

Matth. 18.
25.

fus est, tot talentis aureis, tot argenteis, & c. reliqua materia quæ ibi recensetur, è quæ templum Dei constructum est. Verum cum ei non sit, unde talenta rescribat, ea enim amiserat, uxorem certe, liberosque habet, aliaque de quibus scriptum est: *Omnia quæ habet*, ac fieri poterat, ut eo cum suis omnibus venundato emptorem nancisceretur, quique & sui, rerumque ad se pertinentium pretio debiti summam expleret: & fieri poterat, ut non Regis amplius, sed emptoris suiservus esset; atque id impetrat, ut cum suis omnibus non divenditus in Regis domo hæreat, propterea *Procidens adorabat eum*, Deum nempe Regem esse sciens, & ait: *Patientiam habete in me, & omnia reddam tibi*, eum enim fuisse indultrium credibile est, seseque penuriam quam ex priori multorum talentorum jactura tolerabat, secundis curis ac negotiis relascire posse intelligebat: tunc vero bonus ille Rex hujus multorum talentorum debitoris misertus est, eumque pluribus concessis quam quæ postulaverat, dimisit; pollicitus quippe fuerat debitor omnia sese debita hero redditurum, patienter modo expediendi nominis diem expectasset; at eum miseratus herus non ita dimisit solummodo, quasi olim debitum, post dilatum hujus expungendi tempus, esset recepturus, sed omni plane debito solutum dimisit. Servus autem ille nequam qui herum pro multis talentis moram ac procrastinationem rogaverat, inhumaniter se gessit, cum enim *Invenisset unum de confervis suis, qui debebat ei centum denarios, tenens suffocabat eum dicens*: Redde quod debes. Annon is summæ improbitatis exemplum dedit propter centum denarios confervum apprehensum suffocans, & liberam respirationem intercludens, qui propter multa talenta neque ipse apprehensus neque suffocatus fuit, sed primum una cum conjuge, liberis, & facultatibus vendi jussus, deinde vero postquam adoravit, miserato eum hero absolutus est, & toto nomine liberatus. Quisnam vero sit inventus ille confervus, centum denarios non hero suo debens, sed ipsi multorum talentorum debitori, quinam & ii confervi, qui & hunc suffocantem & illum suffocatum viderunt, & valde indoluerunt, suoque hero quæcunque agebantur, palam fecerunt, juxta Jesu mentem exponere spissum est ac operosum negotium. Ut ergo revera feres habent, non explicare id posse quemquam pronuntio, nisi Jesus qui Discipulis suis omnia seorsum explanavit, illius animum

Αλέκεται, τάλαντοῖς χρυσὶ τοσοῖςδε, καὶ ὅ-
γυρε τοσοῖςδε, καὶ τῆς λοιπῆς οὐμαζούσης
ἐκεῖ ἵλης, εἰς ἧς κατεσκόδασαι ὁ θεὸς νέας·
πλὴν μὴ ἔχων διποδοῦναι τὸ τάλαντον, διπλα-
λέκει γὰρ ταῦτα, ἔχει γυναικα καὶ τέκνα, καὶ
ἀλλὰ θεὸς ὢν γέγραπται πάντα ὅσα ἔχει, καὶ
ὡς δυνατὸν πειρασκούμενον αὐτὸν μὴ τῷ ἰδίῳ,
ἀπορῆσαι τὸν σαρκὸς αὐτὸν, καὶ πληρώσαι-
τὸ διὰ τὸ πμῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ αὐτὸ πᾶν τὸ ὀφ-
λημα, καὶ οἶόν τε ὡς αὐτὸν μὴ ἐπὶ μὲν ἐν αὐ-
τῷ βασιλεύει, ἡρῶνται δὲ ὡς ὠνησαμένη, καὶ
ἐπιδιδάσκειται γὰρ ἐμὴ πρᾶξις ἅμα τοῖς ἰδίοις
μυρεῖν ἐν τῇ βασιλείᾳ οὐκ αἰδοῦντες περὶ
συνεῖ αὐτῶν, θεὸν ὁπταμένην τὴν βασιλείαν, καὶ
λέγει· μακροθύμησον ἐπὶ ἐμοί, καὶ πᾶσι διπο-
δῶσω σοι, ὡς γὰρ ἐκός καὶ δευτέρῃ, ὅτι ὡς
δυνατὸν ἐκ δευτέρῃ πρᾶξις ἀναπνεύσαι
πᾶν τὸ ἐνδεὲς διπὸ τῆς δευτέρας ζήτησις τῆς
λὼν τάλαντων καὶ ὁ ἀγαθὸς γὰρ βασιλεὺς οὐκ
ἐσπαραγγιζοῖται δὲ τῇ τὴν ὀφειλὴν τῷ πονηρῷ
τῶν τάλαντων, καὶ ὅτε μὲν ἀπέλυσεν αὐτὸν πᾶν τὸ
χαρισάμενος αὐτῷ ἡς ἡζώθη ἀξίως, ὁ δὲ
γὰρ ὀφειλὴς ἐπὶ τῇ μὲν μακροθυμίᾳ τῆς
δεσπότης διποδοῦναι πάντα τὰ ὀφειλόμενα
σπαραγγιζοῖται ἐπὶ αὐτῷ κυρίῳ, ὅτι τῷ
διπολαβεῖν ἐκ τῆς μακροθυμίας, ὅτε ἀφῆκεν
αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πῶτελως ἀπέλυσεν, καὶ
πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἀφῆκεν αὐτῷ· ὁ δὲ πονηρὸς
δὲ δὲ δὲ μακροθυμίαν διπὸ τῆς δεσπότης
τε αἰτήσας τῇ τοῖς πολλοῖς τάλαντοῖς ἀνθρώποις
πεποίηκεν, εὐρὺν γὰρ ἑνὰ τῶν συνδέλων αὐτοῦ,
ὃς ὀφείλειεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, κρατήσας αὐ-
τὸν ἐπὶ γὰρ λέγων· διπὸ δὲ εἰς πὶ ὀφειλὴς πᾶς
ἔρχεται πονηρίας ἐπεδείξατο, διὸ ἐκείνῳ
δηνάρια κρατήσας τὸν σύνδελον, ἐπὶ γὰρ καὶ
διπὸς ἐξῶν αὐτὸν ἐλευθέρως ἀναπνεύσει, αὐτοῦ
τῇ τοῖς πολλοῖς τάλαντοῖς μὴ κρατήσας, μὴ
πνίξας, ἀλλὰ δευτέρῃ μὲν κρατῶντες πρᾶξι-
ναι ἅμα γυναικὶ καὶ τέκνοις, ἐκ τῶν εὐαγγελιστῶν
ἐκ τῆς δευτέρας πρᾶξις ἐπὶ αὐτῷ κυρίῳ
κυρίῳ διπολυθεῖς καὶ πᾶσι ἀφῆκεν τὸ ὀφ-
λὴς· ἐξέγον γὰρ εἰπεῖν καὶ τὸ βέλημα δὲ ὀφ-
λὴς ἐστὶν ὁ εὐεργετὴς σύνδελος· εἰς ὀφείλων, ἐπὶ
κυρίῳ εὐαγγέλιον, ἀλλὰ τὰ πολλὰ ὀφείλοντι τάλαν-
τα, ἑκατὸν δηνάρια· ἐπὶ τίνες οἱ ἰδόντες τὸν μὲν
πνιγόντα, τὸν δὲ πνιγόμενον σύνδελον, ἐλευ-
θέντες σφόδρα, ἐσαφῶς ὡς ἐξήσαντες τὰ
εἰς αὐτῷ πάντα τὰ χροῖμα· ὡς μὲν αὐτῷ
λήθειας ἔχει τὰ πρᾶγματα, διποδοῦναι
δὲ μὲν

μὴ δὲ εἶναι διηγήσατο, εἰ μὴ ἴσῃς τῶν ἰδίων μαθητῶν κατ' ἰδίαν λυσάντων πάντα ὀφ-
δὲ μὲν

αὐτὸν ἐπὶ δὴ ληθεύειν τὴν βασιλείαν, καὶ ἐπι-
 πρὸν φωνήσῃ αὐτὸν δέξαις οἷς ἐδεδώκει τὸ δό-
 χεον, ἵνα γνῶ ἡ διεπραγματεύσαντο. ἰδὼν
 ὁ ἀπεποιήκασιν, τὸ μὲν τὴν μναῖ δέκα μνᾶς
 πρὸς αὐτὸν ἐπαρῶν δποδὲς διὰ τῆς. ὁ γὰρ ἀγαθὸς
 δέξαις, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πρὸς ἐγγύς, διδῶσιν
 αὐτῷ δέξασθαι δέκα πόλεων, τῷ ὑπο τὴν βασι-
 λείαν αὐτοῦ. ἄλλω τὴν μναῖ πέντε ἀπασιάσαν-
 τιν, μὲν ἐπαρῶν ὃν ἐπὶ τῆς πρῶτης ἐτάξεν ἐκ
 δποδὲς δέκας, ὅτι τὸ ὄνομα τὸ δέξασθαι ὡς ἐπὶ
 τῆς πρῶτης ἐτάξας, εἶπε ὅτι αὐτῷ. καὶ οὐ γινώ-
 σκων πέντε πόλεων. τὸ ὅτι τὴν μναῖ δπο-
 δὲς αὐτὸν ἐπαρῶν εἶπεν. ἐν τῇ σόματις σε
 κείνῳ σε, πόνηξ δέξαις, καὶ τοῖς παρῆσιν εἶ-
 πον ἀκούει ἀπ' αὐτοῦ τὴν μναῖ, ὅτι δέξαις τῶν
 δέκα μνᾶς ἐχόντι. πρὸς οὖν ἐπὶ ταύτης τῆς
 βολῆς ἐφιστά, ὅτι ὁ μὲν διδῶν ἀνθρώπου πο-
 ρεύει εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν αὐτῷ βασι-
 λείαν, καὶ ὑποστρέψαι, ὁ χεῖρ ὅς ἐστιν οἰονεὶ δπο-
 δὲς ἐπὶ τὴν λαβεῖν τὴν βασιλείαν καὶ τὸς
 μνᾶς, καὶ τῷ ἐν αὐτῷ, οἱ ὅτι τῶν δέκα λαβόντες
 μνᾶς, οἱ ἐγγεχειρισμένοι εἰς διοικεῖν λόγον ὃν
 ἐπὶ δέξασθαι, οἱ ὅτι πολὺ αὐτῷ ἐμπολιτυ-
 σαμένοι τὸν κόμῳ, καὶ τὸ ἐν πρῶτῳ κέναι, οἱ
 μὴ θέλοντες αὐτὸν βασιλεύσαι, ὅτι καὶ μὲν
 ὁ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἰσχυρῆς. ὅτι καὶ τῶν ἀπὸ
 τῆς αὐτῆς ἐπὶ τὴν πλὴν ταῦτά μοι εἴρηται,
 διὰ τὴν ἐπαρῶν αὐτῷ ἀναφέρειν ἐλθόντων
 μὲν τῆς βασιλείας ἐπὶ τὴν σωτέλειαν, ὅτι εἶπε
 φωνήσῃ αὐτὸν τῶν δέξαις οἷς ἐδεδώκει τὸ δό-
 χεον, ἵνα γνῶ ἡ διεπραγματεύσαντο, καὶ
 διὰ τὸ ἐν τῇ ἐξελῆξαι δποδὲς αὐτῷ καὶ τῆς
 αὐτῆς τῷ ἁλάντων τῶν βολῆς, ὅτι ὅτις ἡ δέ-
 λησιν συνάγει λόγον μὲν τῶν δέξαις αὐτῶν, ἀνα-
 φέρει ἐπὶ τὴν σωτέλειαν, ὅτι ἡ δὲ βασιλεύς
 ἐπὶ δποδὲς αὐτῶν τὴν βασιλείαν, διὰ τὴν καὶ
 ἐπὶ τῶν βολῆς, ἐπὶ τῶν εἰς χώραν μακρὰν
 λαβεῖν αὐτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι
 ὑποστρέψας οὖν ἐλαβεῖν τὴν βασιλείαν, ἡ δέ-
 λησιν συνάγει λόγον μὲν τῶν δέξαις αὐτῶν, καὶ
 δέξαις αὐτῶν συνάγει, πρὸς τὴν ἐξελῆξαι ἐκ
 φεικτικῶν πολλῶν τάλαντων. πρὸς τὴν ἐξελῆξαι ὡς
 βασιλεὺς, ὑπο τὴν αὐτῶν τεταμένον λειτεργῶν δι-
 μιαν ἀγέλων. καὶ ὅτι καὶ εἰς πρῶτον τὴν ὑπο τὴν
 βασιλείαν ἐγγεχειρισθείς τινα οἰκονομίαν μετὰ
 τῶν μὴ καλῶς αὐτῷ διοικήσας, ἀλλὰ δια-
 σκεπτικῶς ἐγγεχειρισθέντα, ὡς ὁ φησὶ τὸν αὐτὸν
 φησὶ πολλῶν τάλαντων ὃν δποδὲς αὐτῶν, ὅτι
 δὴ τῶν μὴ ἐχόντων δποδὲς αὐτῶν, καλεῖται ὑπο τῆς
 βασιλείας πρὸς τὴν αὐτῶν ἀμα τῇ γυναικί, ἀφ' ἧς γέγονε κοινωνὸς αὐτῇ πατὴρ τῶν τέκνων ἐξ-
 intel-

A accerit ad se servos quibus pecuniam tra-
 diderat, *Vi sciret, quantum quisque negotia-
 tus esset*; cumque quid egissent, intellexit,
 eo quidem qui mina una decem minas
 acquisiverat, his verbis collaudato: *Euge
 bone serve, quia in modico fuisti fidelis*,
 potestatem illi super decem civitates, quæ
 regno suo subditæ erant, concessisse; alteri
 vero qui minam quintuplicaverat, eandem
 laudem, quam priori dederat, non tribuif-
 se, nec potestatis vocabulum, quemad-
 modum alterius causa definivisse, sed huic
 dixisse: *Et in isto super quinque civitates*: at
 B ei qui minam in sudario colligaverat, di-
 xisse: *De ore tuo te judico serve nequam. Et
 adstantibus dixisse: Auferte ab illo minam,
 & date illi qui decem minas habet*. Quis er-
 go super hac Parabola non dixerit nobis
 Ilem illum hominem in regionem longin-
 quam profectum, ut acciperet sibi regnum
 & reverteretur, eum esse Christum qui ad
 mundi, eorumque qui in mundo sunt, ca-
 pessendum regnum, quasi peregre pro-
 ficiscitur? qui vero minas illas decem re-
 ceperunt, eos esse quibus verbi dispen-
 satio credita est? at qui regnare eum no-
 luerunt cives ipsius, qui civem egit in
 mundo naturam humanam assumens, eos
 esse fortasse Israelem, a quo fides ei habita
 non est; forsitan & Gentes quæ ei mi-
 nime crediderunt. Verum hæc a nobis di-
 cta sunt, ut reditus illius cum regno re-
 deuntis ad consummationem referatur,
 quando nempe *justit vocari servos*, quibus
 D *dedit pecuniam, ut sciret, quantum quisque ne-
 gotiatus esset*, & quod ex eo, nec non ex
 talentorum parabola demonstrare velle-
 mus locum hunc: *Qui voluit rationem pone-
 re cum servis suis*, ad consummationem re-
 terri, quum jam regnum recipit Rex, cu-
 jus gratia, juxta aliam parabolam; *Abiit
 in regionem longinquam accipere sibi regnum
 & reverti*. Cum autem reversus fuisset, &
 regnum recepisset; *Voluit rationem ponere
 cum servis suis*. Et quum capisset rationem
 ponere, oblati sunt ei unus qui debebat ei plu-
 rimam talenta: oblati sunt autem, tanquam
 Regi, ab Angelis quos ministros ipsius
 constitutos fuisse reor. Ac cuiuspiam fortas-
 se ex iis qui regno subditi sunt, magna
 aliqua administratio commissa est, quam
 E cum non recte procuraverit, sed res sibi
 concreditas dilapidaverit, ita ut multo-
 rum talentorum, quæ attrivit, debitor
 fuerit factus; non habens fortassis unde
 debitum dissolvat, a Rege venundari ju-
 betur una cum conjuge, a qua pater libe-
 rorum nonnullorum simul cum illa effe-
 ctus est. Assequi autem quid in rebus quæ

junxit, homo non separaret; at Phariseorum A
præstantissimis dici potest: Quod ergo Deus
conjunxit, nihil separaret, neque Principatus,
neque Potestas; nam qui conjunxit Deus
omnibus potentior est, quæ quis exco-
gitata proferre potuerit. Post illa Phari-
sæorum sermonem expendemus quem ad
Ezech. 19.7. Jesum habuerunt his verbis: Quid ergo Moy-
ses mandavit dare libellum repudii, & dimit-
tere? Consentaneum erit super his locum
Deuteronomio petere, in quo de libro
repudii agitur qui talis est: Si acceperit
homo uxorem, & habuerit eam, & non in-
venit gratiam ante oculos ejus propter ali-
quam feduitatem, & cætera, ad id usque.
Ne peccare faciatu terram, quam Dominus
Deus tuus iradiderit vobis possidendam. Ego
vero super iis quæ in hac Lege contine-
tur illud quero, utrum præter verba nihil
in ea investigandum sit, quadoquidem
eam non tulit Deus; an Phariseis id pro-
ferentibus: Moses mandavit dare libellum
repudii & dimittere, necessum fuerit illud
dicere: Quoniam Moses ad duritiam cordis
vestri permisit vobis dimittere uxores vestras;
ab initio autem non fuit sic. Quod si quis ad
Evangelium Jesu Christi, quod Legem
spiritualem esse docet, ascenderit, hujus
quoque Legis spiritualem sententiam re-
quiret. Dicit vero, qui tropologicam ho-
rum significationem aperire voluerit, quod
quemadmodum à Paulo divinæ quam ha-
buit gratiæ confiso dictum est illud: Mulier
alligata est, quanto tempore vivit: quod si
dormierit vir ejus, liberata est, cui vult, nubat:
1. Cor. 7. 39. tantum in Domino. Beatorum autem erit, si sic
40. permanserit, secundum meum consilium; puto
autem quod & ego Spiritum Dei habeam: hic
enim verbis istis: Secundum meum consilium,
ne despiciatur illud tanquam Spiritu Dei
vacuum, recte subjunxit: Puto autem quod
& ego Spiritum Dei habeam: ita & Moyfi,
propter attributam ei legem ferendarum
potestatem, adeo ut propter duritiam cor-
dis populi, rerum nonnullarum, qua fas
erat, & uxorum repudiandarum faculta-
tem dederit, morem in his rebus gerere li-
cebat, quas suo pte consilio sanciebat, ut-
pote, lata super his quoque cum Spiritu
Dei Lege; & dicit ille, si non aliqua qui-
dem Lex spiritualis est; aliqua vero non
est ejusmodi; Lex vero & illa est, spiritua-
lem quoque hanc esse, & sensum illius spi-
ritualem investigandum esse. Eorum au-
tem memores quæ supra à nobis in hunc
Isaie de libello repudii locum dicta sunt,
matrem populi non accepto repudii libel-
lo à viro suo Christo sponte discessisse pro-
nuntiabimus; deinde vero postquam fac-

δτι ἐαυτὴν ἀπέστησεν ἀνδρὸς τῷ χρεῖσθαι μὴ τῷ λαῷ, μὴ λαβῆσαν τὸ δῶμα

τῶν φαρισαίων λεγόντων τὸ ὁ θεὸς συνέ-
ξεν, ἀνθρώπου μὴ χωρίζετω. λέγοντο δὲ αὐ-
τῶν τῶν φαρισαίων κρείττονας. ὁ ἐν ὁ θεὸς
συνέξεν, μὴ δὲν χωρίζετω, μὴτε δὲ ἄλλοι
ἐξέσται. ἰσχυρότερον γὰρ ὁ συνέξεν, ὁ θεὸς πα-
τὴρ ὁν ἀνομιᾶσαι πρὸς νόμους αὐτοῦ διωκῶν
μὴ ταῦτα διαλεχόμεθα τὴν τὴν φαρισαίων ἡ-
γῶν ὅν ἐπον τὰ ἰησοῦ ἐν τῷ πνεύματι ἐνεταῖα-
το δὲ ναὶ βιβλίου δῶμας, καὶ δόλοισι, δι-
B λόγως δὲ εἰς τὸ πάλαι ψάμεθα τὴν δόξα
δουτερονομίας λέξιν, ὅτι τῇ δῶμας βί-
βλιν, ἐχέσαν ἔως ἐν τῇ λαῷ πρὸς γυναικαὶ καὶ
συνοικίᾳ αὐτῇ, καὶ ἐστὶν ἐάν μὴ διεξέλθω
ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν αὐτῇ ἀρχὴν πρὸς
μα, καὶ ἐξέσται, ὅτι ἐν τῇ μιανταί τὴν γλῶσ-
σιν, καὶ ὁ θεὸς οὐκ ἔδωκεν ὅν ἐν κληρῷ ἰησοῦ
τῷ λέξιν, καὶ τῇ ἰησοῦ ἐν αὐτῇ, ἐπεὶ μὴ ὁ θεὸς
ἐδωκεν αὐτῇ τὸ πνεῦμα τῶν φαρισαίων ἀνα-
C καίως εἶναι, καὶ τῇ πρὸς τὸν μωσῆς ὅτι
λαῷ δὲ ναὶ βιβλίου δῶμας, καὶ δόλοισι,
τὸ ὅτι μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν οὐκ
ἐπέτερε, φενοῦν δὲ ναὶ δόλοισι, ὅτι γυναικας οὐκ
ἀπ' ἀρχῆς ὁ θεὸς γέγονεν ἔως ἐάν τις ἐπὶ τῇ
ἐναγγέλιον ἀναβῇ χρεῖσθαι ἰησοῦ διδάσκον ὅτι ὁ
νόμος τὸ πνευματικόν ἐστὶν, καὶ τῇ τῇ
μὴ τὸ πνευματικόν νοῦν. φησὶ γὰρ ταῦτα ὁ
λων τροπολογεῖν, ὅτι ὅτι τὸ πνεῦμα θαρρῶν
ἐφ' ἡμῶν εἶα χρεῖται λέλας τὸ γυναικας
D ἐφ' ὅσον χρόνον (ἡ ὁ ἀνὴρ αὐτῇ, ἐάν τῇ καμῶν
ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρων ἐστὶν * ὅτι εἶα γυναικας
μόνον ἐν κυρίῳ μακαριώτερον δὲ ἐστὶν ἐάν τις
μείνῃ, καὶ τῇ ἐμὴ γυναικας δοκῇ καὶ
πνεῦμα θεὸς ἔχειν ἐν τῇ τῇ * καὶ τῇ
ἐμὴ γυναικας, ἵνα μὴ καὶ φενοῦν τῇ καὶ
πνεύματ' θεὸς καλῶς ἐπὶ γὰρ τὸ δὲ κα-
γὼ πνεῦμα θεὸς ἔχειν. ἔως καὶ μωσῆς διὰ τὴν
δοθῆσαν αὐτῇ ἐξέσται νομοθέτην ὡς αὐτὸν
πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν τῇ καὶ ἄλλοι
E τινὰ ἐν οἷς τῇ, καὶ τῇ δόλοισι τῇ γυναικας, ἵνα
ἀν πείθεσθαι ἐφ' οἷς καὶ τῇ αὐτῇ γυναικας, ἵνα
μοθέτη, ὅτι ἐν τῇ τῇ πνεύματ' θεὸς τῇ
νομοθεσίας ἡγορήσας, καὶ ἐξέσται ἐφ' οἷς τῇ
νόμος δὲ ἐστὶν ἐφ' οἷς, πνευματικόν ἐστὶν καὶ ἐφ' οἷς
καὶ τῇ τῇ πνευματικόν μεμνημένοι
τῇ τῇ ἀνωτέρω ἡμῶν λελεγμένων εἰς τὸ ὅτι
πρὸς τῇ βιβλιν τῇ δῶμας ὁρῶν, φησὶ
ἐν τῇ

[illegible]

A ditas in ea reperta est , & coram illo gratiam non invenit , libellum ad eam repudii scriptum esse ; Novum quippe Testamentum Ethnicos in ejus domum convocans qui priorem uxorem repudiavit , libellum repudii potentia dedit ei quæ à viro , Lege scilicet , & Verbo disceslerat : propterea & ipse relicta illa aliam , ut ita dicam , duxit , repudii libello priori in manus tradito ; idcirco quæ sibi juxta Legem mandata sunt , propter libellum repudii exequi non possunt . Ac eam quidem libellum repudii accepisse argumento illud est , quod una cum appellato ab iis sanctuario mysteriorum quæ in eo facta creduntur , diruta fuerit ac subversa Jerusalem , cumque ipso holocaustorum altari , & omnis cultus qui in eo exhibebatur . Argumentum item libelli repudii illud est , quod festa celebrare non possint , etiamsi , juxta id quod scriptum est , sententia Legis præcipiat , ut in loco , quem elegerit Dominus Deus , festa celebrent ; & quod tota Synagoga talium , taliumve facinororum reos lapidibus obruere non possit , & sexcentæ ejusmodi res ex iis quæ jussæ sunt , libelli repudii argumenta sunt : atque item quod iam non est Propheta , & quia dicit : *Psal.* 73. 9. *Signa amplius non vidimus . Absolut enim à*
Ierusalem & à Iuda , ait Dominus juxta *Isaie* 3. i. 2.
Ilaïæ sermonem , validum & validam , Gigantem sortem , & reliqua , usque ad , *Prudentem auditorem .* Synagogam vero uxorem duxisse potest Christus , & cum ea habitasse , illa vero postmodum gratiam coram eo non reperisse : Cur autem gratiam coram illo non invenerit , causa hæc est , quod fœditas in ea inventa sit ; quid enim fœdus quam quod unius in festo dimittendi cum optionem haberent , latronem Barabbam dimittendum decreverint , Christum vero morti addixerint ? & quid fœdus , quam quod de eo pronuntiaverunt omnes : *Crucifige , crucifige eum , tolle ejusmodi hominem de terra ? Qui pote fœ-* *Iob.* 19. 25.
dus & illud non fit : *Sanguis ejus super nos , & super filios nostros* ? propterea et illius nomine pænæ reposcerentur , exerciti-
bus circumdata est Jerusalem , & ingruit illius vastitas , & Domus eorum dimissa est *Isaie* 32. 14. *abea : Et derelicta est filia Sion , sicut umbra-*
E *culum in vinea , & sicut tuguriū in cucumerario , & sicut civitas qua obsidetur :* eodem autem tempore libellum repudii priori uxori à viro conscriptum , & in manus traditum , eamque ex ipsius domo exterminatum fuisse reor : at ejus quæ ex Gentibus est , oblitteratum esse chirographum , de quo id ait Apostolus : *Delens chirographum de . Col.* 2. 14.

CYC-

cretis, quod erat contrarium nobis, & ipsum A
tulit de medio, affigens illud cruce, nam Pau-
lus in eam quæ ex Gentibus** fiebant
profelyti Israel. E domo ergo viri exiit
prior conjux, quæ coram viro gratiam
non invenit, quod fecerit in ea reperta
sit; & postquam abiit, alteri seie appli-
cavit viro, cui se submisit, sive virum hunc
Barabbam esse dicendum est, quo Diabolus
tropice significatur, sive nefariam aliquam
Potestatem. Et vero quibusdam ex illa
Synagoga contigit id quod in Lege priore
loco scriptum est; aliis autem quod secun-
do; postremus enim ille vir uxorem odio
Deut. 24. 3 habuit, & ei tandem aliquando in fine re-
rum repudiū libellum, Deo id statuente,
scribet, eique in manus dabit, & illam de
domo sua ejiciet; quemadmodum enim
Gen. 3. 15. Inimicitias ponet serpentem inter & mulierem
bonus Deus, & inter semen ejus, & semen
illius; ita efficiet Deus, ut eam odio ha-
beat postremus vir. Sunt vero nonnulli
cum quibus una virum habitare contingit
minime eos odio habentem, cum in viri
domo maneat, qui & eorum synagogam
conjugem sibi sumit: sed & mortem C
obit interim postremus vir, tum fortasse
quā Novissimus hostis Christi destruitur mors.
At utrumlibet horum, sive prius, sive pos-
tremum conjugii eveniat; Non poterit, in-
quit, prior maritus quicquam dimisit, rever-
sus recipere eam in uxorem, postquam pollu-
ta est, quando abominabilis, inquit, facta est
Deut. 24. 4 coram Domino Deo tuo. Sed hæc non vide-
buntur istis congruere: Si plenitudo Gentium
Rom. 11. 25 intraverit, omnis Israel salvus fiet; verum
animadvertite, an ad id responderi queat,
quod si salutem adeptura est, necesse sit, ut
reverso priore marito eam in conjugem sibi
Lev. 12. 14 fumente, postquam polluta est, salu-
tem consequatur. Meretricem quidem &
repudiatam Sacerdos uxorem sibi non ac-
cipiet: & quisvis alius, utpote Sacerdote
inferior, quo minus idem faciat, minime
prohibetur. Sed si in vocatione Gentium
meretricem qualiveris, hoc loco utitor:
Osee 1. 2. 2. Sume tibi uxorem fornicationum, & liberos
Mact. 12. 5 fornicationum, & quæ sunt deinceps: quem-
admodum enim sabbatum violantes in
templo Sacerdotes crimine vacantes, ita qui
dimissa priore conjugē uxorem fornicati-
onis opportune ac tempestive ducit; &
culpa vacat qui id facit mandato ejus ob-
temperans qui quando & quatenus merce-
trix non sit in uxorem sumenda, edixit:
at quando id congruere visum est, sic ait:
Sume tibi uxorem fornicationum. Sicut enim
dominus est sabbati Filius hominis, nec

ποιήσας οὐκ ἔστι τὴν ἀρετὴν ἔχειν, ὅτε δὲ ἐπιπύσῃ, ὡς ἐχρῆν τὸ γυναικα πόρνην ἐλ-
ψῇ, καὶ ὅτε ἐυλόγον ἴδῃ, φησὶ τὸ λάβε σε αὐτὴ γυναικα πόρνης, ὡς γὰρ κυριὸς ἐστὶ σαββά-
του

σημι, μήποτε ἐπὶ σύμβολον ἐστὶ καὶ ὁ ἑπισκο-
πικὸς καὶ ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ διάκονος ἀληθι-
νῶν καὶ τῶν ὀνομάτων ταύτων πραγμάτων, ἐξ-
ελθόντες συμβολικῶς μονογάμους καταστή-
σαι, ἢ ὁ δυνάμει ἑπισκοπῆς τοῖς πρῶτοις
συνδύει ἐκ τῆς πνευματικῆς νόμου ἀνάξιον ὄντα
δοξίας ἐκκλησιαστικῆς ἐκείνων, ἢ ἡ ψυχὴ ὅσα
δύες χάριν ἐκκλησίαν ἀνδρὸς αὐτῶν, τὰ δὲ
ἐν αὐτῇ ἀζημον πρῶτον, καὶ ἀξίον αὐ-
τῶν γεγονέναι, ἢ τὸ πρῶτον εὐδελίς. διὸ τε-
ρὸν δὲ συνοικήσασα ἡ τοιαυτὴ ψυχὴ καὶ τῶν
τῶν τοῦτο μισθώσασα, ὁκλήσεται δυνά-
μις δὲ τῶν εὐδελίον ἢ τὸ πρῶτον ἐπὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τὴν
ἀρετῶν ἀνδρῶν ἐκ τῆς μὲν καὶ ἄλλης πα-
ρὰ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν ὁρωτέροις, ἢ μᾶλλον ἐλέ-
πειν τὰ πηλικαῖα δυνάμεις εὐεθέσας λό-
γους ἐπὶ τὴν τοῦ ἢ τὸ πρῶτον εὐδελίς νό-
μον, ἐπεὶ εἰς τὴν ἀποστολικὰ καλὸν τὰ διγάμους
ἀρετῶν τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἀποκατάστασις ἀρε-
τῶν μὲν ἐν αὐτῇ. ἡμεῖς δὲ ἕως εὐεθέσας τὰ
κρείττενα, ἢ δυνάμεις τῆς τῆς γνώσεως φω-
ρῆς πολλῇ ἀποστολῇ ἀμαυρώσας τὰ ὅφ' ἡμῶν
ἐκκλησίαν, ἐπομένῳ τῶν ἀποστολῶν εἰς τὴν
ἡμῶν εἰς ἐκδοξασμὸν ἢ ἐκδοξασμὸν ἢ κατὰ δυνά-
μιν ἡφθαί εἰς τὴν τῶν πραγμάτων, ἐδὲν
ἡμῶν ἐπὶ τῶν λέξεων καὶ ταῦτα λεκτέον, ὅτι
πρὸς τῶν νόμων ἐγράφησαν, ἐχ' ὡς διαφέρον-
τες, αἱ δὲ ὡς συμβολικῶς ἐκκλησίαν τῆς
νομοθεσίαν. τοῖς τὸν γὰρ πηλικῶν ἐν τῶν
μωσῆς ἀρετῶν τῶν σκληροκαρδίων ἡμῶν ἐπὶ
τρεῖς ἐν ἀποδόσει τὰς γυναῖκας ἡμῶν. τῶν
ἢ ἀπονημένον ἢ διαφέρον νόμος τῶν διὰ τῶν
σκληροκαρδίων γεγραμμένων δηλεῖται ἐν τῶν
ἀπ' ἀρχῆς ἢ ἐγγονοῦν ἕως ἢ ἐν τῇ καμνῇ ἢ
διαδικησὶ πᾶσι νενομιστέων ἀνάλωγον τῶν
ὅτι μωσῆς ἀρετῶν τῶν σκληροκαρδίων ἡμῶν ἐπὶ
τρεῖς ἐν ἀποδόσει τὰς γυναῖκας ἡμῶν. διὸ
νεῖν ἀρετῶν τῶν σκληροκαρδίων ἡμῶν γέγρα-
πται διὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν. διὰ τῶν πορνείας
ἐκαστὸν τῶν εἰς τὴν γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἐκαστὸν
ἰδὼν ἀνδρῶν ἐχέτω, ἢ τῶν τῶν γυναῖκα ὁ ἀνὴρ
τῶν ὁρατῶν ἀποδοδῶ, ὁμοίως δὲ ἢ ἡ γυνὴ
τῶν ἀνδρῶν ἀποδοδῶ, γυνὴ αὐτοῖς. ἢ τῶν λέγω
κατὰ τὴν ἡμῶν καὶ τῶν ἀποστολῶν ἀλλὰ τῶν.
γυνὴ δὲ δὲ ἐφ' ὅσον, ἡρόν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ.
ἐάν τῇ καμνῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρω ἐστίν, ὃ
βέλει γαμήθηναι, μόνον ἐν κυρίῳ, πρὸς τῶν
σκληροκαρδίων ἢ ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν παύλῳ
ἐρεῖ τῶν μη βελομένων ἢ ἡμῶν χαρίσματα τὰ μέζονα, καὶ μακαριωτέροις ἢ ἡμῶν.
δὲ τῶν γεγραμμένων καὶ τῶν ἢ ἡμῶν τῶν ἐκκλησίας ἐπὶ τρεῖς ἢ τῶν, ὡς τῶν ἢ

το, quaesiturus annon quandoquidem E-
piscopus, Presbyter, & Diaconus rerum
verarum symbola sunt, quæ his nomini-
bus continentur, esse debere illos unius
uxoris symbolice viros sancire voluerit, ut
qui rebus animum intendere potest, lege
spirituali edoctus Ecclesiastico magistratu
indignum eum judicet, cujus anima co-
ram viro suo gratiam non repererit, quod
in illa inventa sit fides, eaque libellum
repudii merita fuerit: postquam enim ejus-
modi anima alteri viro nupsit, ab eoque
odio habita est, post secundum repudii li-
bellum, ad priorem virum redire jam am-
plius non potest. Veri autem simile est
apud petiores, & in ejusmodi rebus no-
bis perspicaciores, alias repertum iri enar-
rationes, sive super libelli repudii lege,
sive super Apostolicis praeceptis, quibus
magistratus in Ecclesia gerere, & in ea an-
tepositi praesidere, digami prohibentur;
nos autem donec occurrant meliora &
quæ ingenti doctrinæ lumine supra à no-
bis dicta obscurare valeant, ea protulimus
quæ sese nobis super his locis objecerunt.
Verum etiam res capto nostro majores
ac graviore ibi attingere visi sumus, nihi-
lominus tamen propter Scripturæ verba
hæc quoque insuper dicenda sunt, latas
fuisse quasdam leges, non quasi præstantia
aliqua, & excellentia prædita, sed quasi
ad eorum qui Legi subditi sunt, infirmi-
tatem accommodatas & compositas; nam
aliquid ejusmodi his verbis significatur:
Moses ad duritiam cordis vestri permisit vo-
bis dimittere uxores vestras; præcipua au-
tem legis propter duritiem cordis latæ, &
præstantissima pars in istis proponitur: Ab
initio autem non fuit sic. Et in Novo quidem
Testamento quædam horum instar san-
cita sunt: Quoniam Moses ad duritiem cor-
dis vestri permisit vobis dimittere uxores ve-
stras, nam quasi pro cordis eorum duritie
id infirmitatis gratia scriptum est; Propter
fornicationem autem unusquisque suam uxo-
rem habeat, & unaquæque suum virum ha-
beat, & illud: Vxori vir debitum reddat;
similiter autem & uxor viro. His itaque sub-
jungitur: Hoc autem dico secundum indul-
gentiam, non secundum imperium. Quin &
illud: Mulier alligata est quanto tempore vir
ejus vivit; quod si dormierit vir ejus, liberata
est, cui vult nubat; tantum in Domino, pro
duritie cordis & infirmitate apud Paulum
nobis potiora dona sectari & beatiores ef-
fici nolentibus dictum est. Jam vero con-
tra Scripturæ legem mulieri vivente viro
nubere quidam Ecclesiæ rectores permise-

Matth. 19. 8.

1. Cor. 7. 2.

3.

1. Cor. 7. 39.

1. Cor. 12. 31.

καὶ αὐτὸ παρεκτός λόγος πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχοδύνηται. ποιεῖ μὲν γὰρ ὁ μοιχὸς ἐμὴν τὸ ὄ-
 σον ἐφ' ἑαυτὸ μοιχοδύνηται τὴν γυναῖκα, ὁ
 δὲ πορνὸς αὐτὴν ἐπορνύσασθαι. εἰ γὰρ ζῶντος ἔ-
 σθαι μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γῆται ἀν-
 δρὶ ἑτέρῳ, δολύσας ὅ αὐτὴν παρὰ τὴν αὐτὴν
 διδοσὶ δατέα γάμου, δηλονότι παρὰ τὸ ποιεῖ
 αὐτὴν μοιχοδύνηται. τὴν δ' ἀλυσθὴν φαρμα-
 κεία, ἢ φόνον δόσασθαι, δολοχίαν * ἐχθρὴν ἢ
 μὴ σὺ ζήσας αὐ. διώταται γὰρ καὶ παρ' ἀλ-
 λας αἰτίας, παρὰ τὴν δολοχίαν, ποιεῖν ὁ ἀνὴρ
 μοιχοδύνηται τὴν αὐτὴν γυναῖκα, ὅπως πέρα ἔ-
 σθαι δόσας ἀπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς τὴν ἀβέλεται, καὶ
 αἱ φιλίαν συγκαταβαίνειν ἀνδράσιν οἷς βέλε-
 ται. πολλὰ γὰρ γὰρ ἀπλότος τ' ἀνδρῶν τοι-
 οῦτα πλοῦμα αὐτὸ συμβαίνειν γυναῖξιν ἀλλ' ἢ
 εἰ ἐν δολοχίᾳ τόποι, ἢ μὴ, τοῖς τοῖστοις
 ἀνδράσιν ἐπὶ τοῖς τοῖστοις συμπόμασιν, ἐπι-
 μελὴς ζήσας δόσας αἰεὶ καὶ ἐπιπορημέ-
 να ἡμῖν καὶ τὸν τόπον. καὶ δόσας ἐν δόσας τῆς
 γυναῖκος αὐτὸν, ποιεῖ αὐτὴν πολλὰς μοι-
 χοδύνηται, μὴ ἐκπληρῶν αὐτῆς τὰς ὁρέξεις, καὶ
 ὁμοίως πλοῦμα αὐτὸν καὶ σωμαφροσύ-
 νης τὸ τοιοῦτο ποιεῖ. καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστὶν ἐπὶ
 ληπὶς ὁ τὸ ὄσον ἐφ' ἑαυτὸ ποιεῖν αὐτὴν μοι-
 χοδύνηται μὴ ἐκπληρῶν αὐτῆς τὰς ὁρέξεις, ἢ ὁ
 ἀπολύσας αὐτὴν παρεκτός λόγος μὲν πορνεί-
 ας, ἐπὶ φαρμακείᾳ δὲ, ἢ φόνῳ, ἢ πινὶ τ' βαρυτά-
 των ἀμαρτημάτων. ὡς δὲ μοιχαλὶς ἐστὶ γυ-
 νή, καὶ δοκὴ γαμείας ἀνδρὶ, ἐπὶ ζῶντος ἔ-
 σθαι, ὡς καὶ ἀνὴρ δοκῶν γαμῆν ἀπολελυμέ-
 νη, ἐγαμῆ, καὶ τὴν ἑσώτηρος ἡμῶν δόσας
 σιν, ὅσον μοιχοδύνηται. καὶ ταῦτα κατονομάσαν-
 τες αἱ ἑσώται μαθηταὶ ὅσα διώταται γυνή
 ἀσυνπώματον ἐν γάμοις, ὡς ἀνέχεσθαι δὲ τὸν
 ἀνδρα, καὶ τὸ τὸ ἀπαλλάσσειν σκληρότατα,
 ἢ μὴ ἀνέχοντα παρὰ τὸν αἰσθάνειν αἰσθάνειν λό-
 γος, φασὶν αὐτὰ, ἐπὶ * ὁ γὰρ ἐσθαι τὴν ἀγαμί-
 ας καὶ φάγοντες, καὶ μάλλον συμφέρον ἢ ὡς
 δοκῇ συμφέρον γάμος. εἰ ἔτι ἐστὶν ἡ αἴτια τῆς
 διδασκαλίας τῆς γυναῖκος, ὅτι συμφέρον γαμή-
 σαι. παρὰ τὸ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ὁ σωτὴρ, διδά-
 σκων ἡμᾶς δῶρον εἶναι τὸ διδοῦν δόσας θεοῦ
 τὴν πρὸς τὴν καθάρσιν, ὅτι ἐμὸν ἀσκήσει
 παρὰ τὸν ἀλλὰ μὲν ἀνδρὶ ὑπὸ θεοῦ δι-
 δοῦναι, τὸ ἐπὶ ὁρῶντες χωροῦσι τὸν λόγον, ἀλλ'
 οἱ δὲ δοῦναι. εἴτ' ἐπεί τινες συκοφαντοῦσι τὸ οἱς
 δέδοται, ὡς ἐχόντων ἀπολογίαν τὴν βελήν-
 των μὲν καθάρσιν ἐν ἀγαμίᾳ, νικηθέν-
 των δὲ ὑπὸ τῶν ὁρέξεων, λεκτέον ὅτι εἴπερ πρὸς ὁρῶντες γεγραμμένοις, ἢ δὴ ποτε
 ἐπὶ λαμβανόμεθα μὲν τῆ. ἀλλ' οἱς δέδοται, ὅτι ἐπὶ τῶν γεγραμμένοις. αἰτέτε,
 Zz 3 dum

Atonis causa facit eam machari; qui enim uxorem adulterii minime ream repudiat, quantum in se est, antam ei adulterandi præbere nullus est qui inficias ear; nam si vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, & repudiata ea occasionem illi dat iterum nubendi, per id efficit sane ut adultera sit; at quæ in veneficio oppressa est, vel eadem patravit, dimittere, utrum excusationem habeat, nec ne, ipse disquirit: nam præter repudium alias etiam multas adulterandi causas uxori suæ vir potest præbere, majorem puta quam par sit ei licentiam concedens quæcunque vult agendi, & cum quibus libitum fuerit viris amicitiam contrahendi; nam virorum simplicitas uxores sapenumero in hujuscemodi peccata inducit; at utrum talibus viris in ejusmodi casibus sit necne sui excusandi locus, id super quaestionibus à nobis hoc loco propositis diligenter à te investigatum declarabis. Is quoque qui uxore abstinet, efficit sæpe, ut adulterium committat, cum ejus libidinem non explet, etiam si majoris sanctimonie, vel castitatis specie ductus id faciat; & is fortasse majori reprehensione dignus est, qui, quantum penes se est, efficit ut mœchetur libidinem ejus non explens, quam qui sine causa stupri, sed propter veneficium, vel eadem, aut gravius aliquod facinus eam repudiavit. Quemadmodum autem adultera est uxor, etiam si viro alteri nupta videatur, priore etiamnum vivo; ita & virum repudiata duxisse visum, non tam ipsius maritum, quam adulterum esse dicendum, à Servatore nostro demonstratum est. Postea vero animadvertentes Christi Discipuli quam multi in conjugis castis oboriri possent, quos vir sustinere debeat, ac summis proinde difficultatibus & periculis defungi, vel eos non sustinentem in Christi mandata peccare, ad cœlibatum quasi faciliorem, & matrimonio utiliorem confugientes dicunt: *Sita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere.* Servator vero omnibus absolutam numeris castitatem donum Dei esse nos edocens, non ipsa solum exercitatione comparandum, sed precibus etiam à Deo impetrandum, ad id hæc retulit: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Præterea quoniam hæc criminantur nonnulli, *Quibus datum est*, quasi excusationem habeant qui cupiditatibus victi morem gerunt, cum in cœlibatu caste agere vellent, respondendum est frustra hæc carpi à nobis: *Sed quibus datum est*, si iis quæ scripta sunt, fidem habemus, sed ad id esse attenden-

